

Çetin Kaya Koç

ASAL FAKTÖRLER

Uzun zamanlı bilgi saklama yeni metotlar

Eğer tarihi, kültürel veya bilimsel verilerimizi bin yıl veya daha uzun süre saklamak istiyorsak, şimdiye kadar kullandığımız teknolojilerinin hiç birisi işimize yaramayacak. Söylediğim gibi, kullandığımız manyetik diskler veya optik disklerin ömürleri 30 yıl kadar. Kesinlikle uzun dönemde işimize yaramıyor.

Eğer veriyi dinamik metotlarla (sürekli bir şekilde okuyup yazarak) tazelersak

uzun dönemli saklamayı başaracağımızı düşünebiliriz. Ancak, böyle bir sistemin (örneğin bir server farm) elektrik enerjisini uzun süreli olarak nasıl sağlayacağız? Kastettiğimiz sürenin bin yılı kapsaması gerektiğini unutmamalı; açıkçası ben verilerin bu metotla yüz yıl bile saklanacağına şüphe ile bakıyorum. Bin yıl çok daha uzun bir süre. Ülkeler veya insan grupları arasında çekişmeler veya savaşlar ya da doğal afetler bize

bu imkanı tanımıyor.

Yeni teknolojiler üzerinde çalışmamız gerekiyor. Bu çalışmaların ilgi ile izlendiğine ve müşteri bulacağına inanıyorum. En azından bir metot bize gelecek vaat ediyor (gibi). Bir fikir, plastik optik disk üzerine veriyi lazer ışığı ile eriterek basmak yerine, seramik bir yüzey üzerine kazma (etching) yoluyla yazmak. Seramik, oksitlenmeyen, ısı veya nemden

etkilenmeyen bir malzeme. Plastik diskleri kolaylıkla eğip büken nedenler, seramik disklere etki etmiyor. Cam ve seramik karışımı bir malzemenin çok uzun ömürlü olduğunu biliyoruz: arkeolojik kazılardan öğrendik!

Böyle teknolojilerin üreteceği bin yıllık saklama ömürlü disklerin hem son kullanıcılar ve hem de arşiv görevi olan kurum veya şirketlerin dikkatini çekeceğini düşünüyorum. Gittikçe sayısallaşan bir dünyada, sayısal arşivlerin sadakatli ve uzun ömürlü bir şekilde saklanmasının önemini vurgulamaya gerek var mı? Ama

çoğumuz hızla veri üretip, nasıl saklayacağımız konusunda pek dikkatli davranmıyoruz. Bilgi sayısal olunca önemsiz mi oluyor, acaba? Son kullanıcılar veya tüketiciler bizi bekleyen sayısal felaketlerin farkında olmayabilirler, ancak hızla büyümekte olan sayısal evrenin farkında olan kütüphanecilerimiz ve arşiv uzmanlarımız sayısal değerlerimizi kaybetme tehlikesinin farkındadırlar diye umut ediyorum.

koc@sehir.edu.tr